

BUDGETUNDERLAG

2019

Myndigheten för
stöd till trossamfund

Myndigheten för stöd till trossamfund - SST

*Till
Regeringen
Kulturdepartementet*

BUDGETUNDERLAG FÖR 2019

Myndigheten för stöd till trossamfund, SST, överlämnar härmed budgetunderlag för budgetåret 2019 till regeringen. Budgetunderlaget innehåller även SST:s förslag till prioriteringar och utveckling.

Utgiftsområde 17 Trossamfund

9.1 Myndigheten för stöd till trossamfund

9.2 Stöd till trossamfund

tkr	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
År	2017	2018	2019	2020	2021
Förvaltning 9.1	10 652	12 631	15 731	15 931	16 149
Stöd 9.2	84 816 ⌘	81 919 ⌘⌘	105 019	105 019	105 019

⌘ För projektbidragen kan myndigheten nyttja ett beställningsbemyndigande vilkets villkor är indikativt. Utestående åtagande är 16 833 000 kr.

⌘⌘ Anvisat anslag kommer att reduceras med statens kostnad för avgiftsuppbörd och blir då ca 3 500 000 kr lägre.

Anslag 9.1: Prognos 2018 redovisas enligt beslut i regleringsbrev. Beräkningar för år 2019 följer intentionerna i detta budgetunderlag och för år 2020 och 2021 har beräkningar gjorts med samma procentuella påslag som i regeringens budgetproposition.

Anslag 9.2: Prognos och beräkningar för åren 2018 – 2021 har gjorts i kostnadsläge 2018.

1. SAMMANFATTNING

Anslag 9:1 *Myndigheten för stöd till trossamfund*

Uppräkning med summa: 3 100 000 kr

Anslag 9:2 *Stöd till trossamfund*

Uppräkning med summa: 23 100 000 kr

SST förslår följande höjningar av anslaget:

- en uppräkning av förvaltningsanslaget med 3 100 000 kr
- en allmän uppräkning av organisationsbidraget med 12 000 000 kr
- en uppräkning av verksamhetsbidraget med 500 000 kr
- en uppräkning av projektbidraget med 10 600 000 kr

2. BAKGRUND

Som underlag till budgetunderlaget och hänvisas till SST:s årsredovisning för 2017, samt uppgifter om antalet betjänade inom trossamfunden 2016 (bilaga).

3. INLEDNING

Trossamfundens roll i, och betydelse för, samhället har fortsatt att öka under senare år. I både budgetpropositionen för 2017 och 2018 tar regeringen upp trossamfunden som en omistlig del av civilsamhället och visar på det nödvändiga och självklara bidrag som trossamfunden ger till både samhället och enskilda medborgare när det gäller kunskap, förståelse och respekt för andra och stöd i etiska och existentiella frågor. Regeringen tar också upp trossamfundens unika bidrag i integrationsprocesser och stora samhällsinsatser i form av andlig vård inom sjukvården, generationsöverskridande verksamhet, socialt ansvarstagande för utstötta människor med mera. Därtill kommer också trossamfundens viktiga betydelse och nödvändiga engagemang i flyktingmottagandet under 2015 - 2017. Regeringen tar också särskilt upp att många religiösa lokaler blivit måltavlor för hat och skadegörelse, något som är oacceptabelt i ett öppet och demokratiskt samhälle.

Under de första 12 åren på 2000-talet höjdes inte statsbidraget till SST. Med tanke på inflation, löneökningar och allmänna kostnadsökningar har det i realiteten sänkts. År 2012 höjdes statsbidraget glädjande nog med 20% så att det kom till den nivå som det borde ha legat på om en vanlig årlig uppräkning hade skett. År 2013 återkom de 10 miljoner i lokalbidrag som riksdagen tillfälligt sänkte lokalbidraget med år 1997. Likaså skedde en ökning med 3 miljoner till den andliga vården inom sjukvården.

Fortfarande ligger många uppgifter och utmaningar framgent, t ex att:

- trossamfunden tydligare ses som en del av civilsamhället med deras unika bidrag i integrationsprocesser genom att skapa mötesplatser, ge rum för mål- och meningsfrågor i en för många invandrare kaotisk situation, skapa bryggor mellan hemland och ens nya land. Något som särskilt accentuerats under 2015 - 2017 i samband med de flyktingströmmar som sökte sig till Sverige.
- de trossamfund som i huvudsak betjänar invandrare växer genom bland annat de politiska händelser som äger rum världen över och därför behöver bygga upp eller vidareutveckla en basstruktur av gudstjänst- och församlingslokaler också utanför storstadsområdena, anställa utbildade religiösa funktionärer och bygga upp en fungerande administration.
- efterfrågan är fortsatt stor av trossamfundens närvaro genom den andliga vården inom sjukvården, inte bara för patienter utan också för personal, också när det gäller katolsk, ortodox, muslimsk och buddhistisk närvaro.
- behovet att föra en gemensam dialog, på alla plan och runt om i landet, kring värderings- och värdegrundsfrågor ökar i den berikande mångfald som Sverige mer och mer utgör.
- utmaningen för trossamfunden att bearbeta och motarbeta frågor kring våld, diskriminering och isolationism växer.
- efterfrågan ökar kring samverkan mellan SST, trossamfunden och kommuner/landsting/regioner när det gäller frågor kring både när krisen har inträffat och att arbeta förebyggande kring frågor som rör social hållbarhet.
- tillsammans med andra myndigheter motverka hatbrott mot religiösa lokaler, försvara alla individers rätt att utöva sin religion, arbeta mot diskriminering och hedersrelaterade brott.

Detta sammantaget gör att SST återkommer med ett budgetunderlag som särskilt vill lyfta fram behovet av att ytterligare stärka organisationsbidraget, fortsätta utöka lokalbidraget, behovet av att fortsätta satsa på den andliga vården inom sjukvården, fortsatt stärka SST:s arbete inom krisberedskap och förebyggande arbete och permanenta det uppdrag som hittills gått under namnet Värna demokratin.

4. ALLMÄNT

SST:s verksamhet baseras på Lag om stöd till trossamfund, SFS 1999:932 och Förordning om statsbidrag till trossamfund, SFS 1999:974 (med senare ändringar).

Regeringen framhåller i proposition 1998/99:124 ”*Staten och trossamfunden – stöd, medverkan inom totalförsvaret m.m.*” religionens positiva roll och betydelse: ”Trossamfund är generellt sett samhällsnyttiga organisationer som medverkar i den ständigt pågående normbildningsprocessen och denna process är nödvändig för att upprätthålla och stärka de grundlägg-

gande värderingar som vårt samhälle vilar på.” (sid. 60).

I budgetpropositionen för år 2017/18 skriver regeringen: ”Det statliga stödet når fler betjänade och därmed har det främjat en ökad religiös mångfald.” Vidare skriver regeringen: ”Regeringen bedömer slutligen att trossamfunden aktivt bidragit till samhällsnyttig verksamhet under året. En viktig slutsats från året som gått är att trossamfunden blivit en allt viktigare aktör för många kommuner och myndigheter. Trossamfunden samlar många individer och uppfyller viktiga uppgifter i lokalsamhället.”

I förordningen är 22 trossamfund och samverkansorgan som är berättigade till statsbidrag uppräknade. Samverkansorganet Islamiska Samarbetsrådet (ISR) representerar numera 7 organisationer. I samverkansorganet Ortodoxa och österländska kyrkans ekonomiska råd (OÖKER) ingår 17 trossamfund. Sveriges Buddhistiska Samarbetsråd (SBS) består av 25 självständiga trossamfund av olika storlek vilka representerar de tre huvudinriktningarna inom buddhismen.

Inom de bidragsberättigade trossamfunden finns omkring 2 500 församlingar, varav cirka 920 fått organisationsbidrag och ytterligare 70 har fått etableringsbidrag under 2017.

Totalt 55 trossamfund har fått bidrag under 2017. Att det är ett färre antal än förra året beror på att alla trossamfund inom Sveriges Buddhistiska Samarbetsråd inte fått organisationsbidrag enligt beslut av dem själva.

En betydande verksamhet

För år 2016 redovisade de trossamfund som föregående år var statsbidragsberättigade 819 713 betjänade personer vilket var en ökning med 24 231 personer jämfört med året innan. Detta i huvudsak beroende på att fler trossamfund blivit statsbidragsberättigade. En annan viktig orsak är också att det treåriga projekt kring kvalitetssäkring av trossamfundens statistiska uppgifter avslutades i och med 2015 och de uppgifter som lämnats till SST härrör sig nu från uppdaterade register hos alla statsbidragsberättigade trossamfund.

Verksamheten inom de bidragsberättigade trossamfunden är betydande. Enligt Sverigeräkningen 2000 – en undersökning av antalet gudstjänstbesök en helg kring sekelskiftet – gjordes under helgen drygt 256 000 gudstjänstbesök i församlingar inom de genom SST bidragsberättigade trossamfunden. Detta innebär 48 % av samtliga gudstjänstbesök. Inom Svenska kyrkan gjordes (inkl kyrkliga förrättningar) ca 250 000 gudstjänstbesök. Källa: *Det religiösa Sverige*, sid. 301, redaktör Margareta Skog (Libris). Tyvärr har inga liknande undersökningar gjorts på senare tid.

Det statliga stödet till trossamfund ska bidra till att skapa förutsättningar att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg. (Lag om stöd till trossamfund, SFS 1999:932, 2 §)

5. ANSLAG 9:1 NÄMNDEN FÖR STATLIGT STÖD TILL TROSSAMFUND

5.1 Kansli

SST:s kansli är förlagt till Ekumeniska centret vid Alviks Torg i Bromma. Närheten till de olika organ som sysslar med frågor gemensamma för flera trossamfund ger stimulerande kontakter, bra möjligheter till informationsutbyte och goda förutsättningar för samordning av vissa funktioner. Detta tas upp som något positivt i Departementsskrivelsen Ds 1999:12 om ”Statens stöd till andra trossamfund än Svenska kyrkan”. Totalt finns drygt 12 organisationer

i centret med ca 250 arbetsplatser.

I budgetpropositionen 2011/12 tillfördes anslaget till SST (myndigheten) en höjning på 40% vilken var glädjande. Skälet till detta var enligt budgetpropositionen att SST ”ska bättre kunna möta de ökande behoven av stöd till trossamfunden, utöver statsbidraget, att vara expert i allmänna religions- och trossamfundsfrågor samt för att möta de ökade kraven på fördelning och uppföljning av statsbidraget”. I 2015 års budget tillfördes anslaget 1.5 miljoner för att SST bland annat skall kunna fortsätta att arbeta med kompetenshöjande fortbildning för trossamfunden. Därutöver flyttades 1 miljon från bidragsdelen till kansliet för att täcka kostnaderna för att SST från och med 1 juli 2014 fullt ut administrerar statsbidraget till andlig vård inom sjukvården. I budgetpropositionen för 2017/18 så tillfördes anslaget 2.4 miljoner för att bättre kunna stödja kommuner och myndigheter i kontakten med trossamfund och att än tydligare kunna involvera trossamfunden i krisberedskap och det demokratistärkande arbetet.

Sammantaget har SST idag (februari 2018) 10.4 tjänster fördelade på 11 personer, var av en är visstidsanställd. Därutöver arbetstränar en person hos myndigheten genom arbetsförmedlingens försorg.

5.2 Krisberedskap

Trossamfundens betydelse i krisberedskapen har sedan 1990-talet utvecklats till ett område som alltfler samhällsaktörer framhåller som viktigt och nödvändigt. Utvecklingen har också gått från att rusta och förbereda sig inför kriser och katastrofer till att förebygga och förhindra att kriser och katastrofer uppstår.

Kriser och katastrofer i Sverige har blivit vidgade begrepp som spänner från olyckor och naturkatastrofer till orostillstånd och terrorattentat.

I olika händelser som drabbat Sverige har komplexiteten och variationen av kultur, religion, uttryckssätt och kontaktvägar visat sig skapa ett allt större behov av kunskap om och kontakter med det mångkulturella och mångreligiösa Sverige.

Majoriteten av Sveriges kommuner och myndigheter har ett omfattande kunskapsbehov gällande det mångkulturella och mångreligiösa samhälle som Sverige är idag. Krisberedskapskontakter behöver uppdateras och utforskas för att utgöra ett nödvändigt komplement till kommuner och myndigheters krisberedskapsarbete.

I budgetproposition 2007 formulerar regeringen SST:s uppgift på krisberedskapsområdet: ”Vid kriser och katastrofer är behovet omfattande av insatser från trossamfunden, för effektiv samverkan med andra parter behöver samfunden samordna sina insatser.”

De tio år som gått har innehållit en lång och trög startsträcka till den situation vi har idag med många kommuner som söker kunskap, hjälp och stöd hos Myndigheten för stöd till trossamfund för att påbörja ett medvetet arbete med att skapa långsiktiga och ändamålsenliga kontakter mellan trossamfund, kommuner och myndigheter.

Ett breddat fokus från förberedande inför kriser och katastrofer till ett förebyggande av kriser, katastrofer och orostillstånd är idag tydligt. Ett tryggt och socialt hållbart samhälle har i händelser hotats och fortsätter att hotas av sociala orostillstånd. Demokratien utmanas av våldsbejakande extrema rörelser och individer som återfinns i olika miljöer i vårt samhälle.

När tryggheten i att leva, bo och verka i Sverige hotas av orostillstånd och antidemokratiska våldsbejakande extremister krävs samlande krafter i alla miljöer som vill och kan bidra med ökat samhällsengagemang och samverkan i stabilitetsåtgärder.

Positivt är att trossamfunden av olika regeringsuppdrag som gäller värnandet av demokratin sedan flera år nu påbörjat att rustas och bearbetas för en aktivare roll i samverkan med kommuner och myndigheter.

Trossamfunden är samlade krafter som verkar i alla samhällets miljöer och de flesta är bärare av en människosyn som försvarar respekten för människan och mångfalden. Trossamfundens krafter, resurser och kontakter är något som bättre kan tas tillvara och samverkas med i olika sammanhang.

Myndigheten för stöd till trossamfunds arbete i hela krisberedskapsområdet med kontaktskapande insatser mellan trossamfund och kommuner och myndigheter, kunskapshöjande insatser och olika förebyggande insatser har hittills inte motsvarat den mängd behov som funnits på grund av resursbrist. En ytterligare tjänst finns från februari 2018 vilket är mycket positivt men inte tillräckligt då krisberedskapsarbetet omfattar betydligt mer än förberedande arbete inför kriser och katastrofer.

SST:s krisberedskapshandläggare har till huvuduppgift att finna arbetsmodeller för att utveckla och samordna trossamfundens lokala organisation inom krisberedskap i kommuner så att den även omfattar församlingar inom trossamfund knutna till SST.

Detta innebär:

- kontakt med samhällets krisberedskapsansvariga, företrädesvis i kommun.
- att utbilda i det mångreligiösa Sverige,
- att sammanföra ansvariga i kommun med ansvariga i trossamfund,
- att arbeta med och initiera interreligiösa råd tillsammans med kommuner,
- kontakt med ansvariga för trossamfundens arbete med krisberedskapsfrågor,
- att tillsammans med enskilda trossamfund utarbeta krisberedskapsplaner, delta i övningar och stödja lokalt mottagande av dessa. Stödja i utvärdering och revidering. Accentuerats särskilt i samband med de ökande brotten mot religiösa lokaler.
- kontakt med lokala interreligiösa råd,
- kontakt med församlingar knutna till Myndigheten för stöd till trossamfund,
- kontakt med Svenska kyrkans beredskapsansvariga,
- kontakt med bl a MSB, Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap, Socialstyrelsen, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Migrationsverket.
- uppföljning och utvärdering av insatser vid kriser, katastrofer och händelser i kommuner där trossamfund varit eller kunnat vara aktiva.
- att bidra med processledning i arbetet med att skapa långsiktiga och relevanta relationer mellan trossamfund, kommun och myndigheter.
- att Myndigheten för stöd till trossamfund efterfrågas mer och mer när det gäller att samverka med andra myndigheter i frågor som rör trossamfundens roll och möjlighet inom krisberedskapsarbetet. Myndigheten för stöd till trossamfund efterfrågas också mer och mer i uppgiften att vara expertorgan som utbildare, kunskapsförmedlare och processledare.

- att Myndigheten för stöd till trossamfund efterfrågas alltmer vid händelser där operativa funktioner söker kontakter med, kunskap om och kompletterande lägesbild från trossamfunden.
- att utveckla samverkan mellan trossamfundens roll och uppgift inom krisberedskapsarbetet och arbetet med den andliga vården inom sjukvården.

Mot bakgrund av ovanstående utveckling i krisberedskapsarbetet finns följande att beakta:

Händelser, kriser och katastrofer behöver hanteras idag snabbt, effektivt och med förberedda kontakter och kontaktvägar. I den uppbyggnadsfas av mångkulturella och mångreligiösa kontakter med kommuner och myndigheter som ofta sker parallellt med kunskapshöjande insatser åtgår personella och ekonomiska resurser som är omfattande för att kunna bistå många med, som det ofta beskrivs, akuta behov samtidigt.

För att kunna bistå operativt i högre utsträckning samt förebyggande som till exempel i grundläggande säkerhetsutbildningar som Myndigheten för stöd till trossamfund arrangerat nationellt och på några platser regionalt behövs utökade resurser. Flera lokala satsningar behöver processtöd för att snabbt kunna bli viktiga exempel och rådgivare till andra. Detta behov kvarstår även om ansvaret för statsbidrag till säkerhetshöjande åtgärder kommer att flyttas till en annan myndighet under året.

Utökade ekonomiska resurser för Myndigheten för stöd till trossamfund att arbeta med fler kommuner och myndigheter får gynnsamma effekter som bidrar till förutsättningar för ökad trygghet och ett mer socialt hållbart samhälle. Utökade ekonomiska resurser krävs för fler grundläggande säkerhetsutbildningar över landet. Utökade ekonomiska resurser krävs för att inom en snar framtid få ett tillräckligt antal exempel på samverkan så att större seminarier för erfarenhetsutbyte och jämförande studier kan ske med kvalitet.

För att kunna möta det som är beskrivet ovan, uppfylla de behov och förväntningar som finns från andra myndigheter inklusive län och kommuner och stödja trossamfunden i deras eget arbete med krisberedskap behöver Myndigheten för stöd till trossamfund förstärkas med ytterligare resurser. För utbildningssatsningar, särskilt säkerhet, behöver förvaltningsanslaget tillföras 500 000 kr.

5.3 Administration

Administrationskostnaderna har ökat det senaste året. Detta beror till stor del på det nya prismodellsystem som Statens Servicecenter (SSC) infört under 2014 och som medfört en höjning för SST från att år 2013 betalats 425 000 kr till att 2017 betala 1 007 706 kr. För att möta dessa höjningar, fördyringen av ekonomihanteringen genom införandet av VISMA, det nya lönesystemet samt Palassoportalen, uppdateringar av befintliga system och de höjda kostnaderna för att uppfylla de nya kraven på e-arkiv måste **förvaltningsanslaget tillföras 600 000 kr.**

5.4 Konsekvenser av SST:s nya ledningsform

Under 2015 fick Statskontoret i uppdrag att göra en översyn av SST:s ledningsform. En rapport presenterades i november 2015. Utöver själva ledningsformen tog rapporten också upp frågor kring SST:s uppdrag och instruktion. Efter beslut av regeringen bytte myndigheten namn den 1 juli 2018 och fick en reviderad förordning och ny instruktion gällande namn, led-

ningsform och uppgifter. Detta kommer att påverka och utveckla kansliets arbete när det gäller kontakten med och stöd till icke statsbidragsberättigade trossamfund, inklusive Svenska kyrkan. Det innebär också att myndighetens uppgift som expertorgan görs till huvuduppdrag vilket också ställer än högre krav på bred kompetens inom kansliet. Därtill kommer ett ökat tryck på kansliet när det gäller att besvara frågor från trossamfund, myndigheter och allmänhet, besöka och hålla kontakt med nyetablerade trossamfund och möta den ökade administration som fler statsbidragsberättigade trossamfund innebär.

För att kunna jobba långsiktigt både med uppgiften att vara expertorgan utåt och främja dialogen mellan staten och trossamfunden, som enligt myndighetens uppfattning bör vara inriktat på det regeringsuppdrag myndigheten haft kring Värna demokratin, bör förvaltningsanslaget tillföras medel så att detta kan bli en ordinarie verksamhet. Myndigheten kommer under året till Kulturdepartementet inkomma med en fördjupad redovisning kring av arbetet hittills innefattat och vad det skulle kunna innebära framgent. Till detta kommer behovet att fortsätta kunna erbjuda kurser, kompetenshöjande, till lokala trossamfundsledare och andra ledare inom trossamfunden.

Detta sammantaget kräver att förvaltningsanslaget tillförs 2 000 000 kr.

5.5 Sammanfattning, Myndigheten för stöd till trossamfund

Sammanfattningsvis förslås att anslag 9:1, Myndigheten för stöd till trossamfund, tillförs 3 100 000 kronor.

6. ANSLAG 9:2 STÖD TILL TROSSAMFUND

Bidrag till trossamfund kan utgå i form av *Organisationsbidrag*, *Verksamhetsbidrag* och *Projektbidrag*.

Organisationsbidrag kan beviljas trossamfund och lokala församlingar för att de skall kunna bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet. Centralt i verksamheten är gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg. Den större delen av statsbidraget skall utgöras av organisationsbidrag. (Sid 68 i propositionen Staten och trossamfunden – stöd, 1998/99:124)

Verksamhetsbidrag beviljas för sådana verksamheter som trossamfunden bedriver och som staten har ett särskilt intresse av att stödja. De två områden som nämns i förordningen om statsbidrag till trossamfund är viss teologisk utbildning och andlig vård inom sjukvården.

Projektbidrag kan beviljas som lokalbidrag, etableringsbidrag och särskilt utbildningsbidrag.

Det totala anslaget till SST för stöd till trossamfund har från år 2014 till 2018 uppgått till (under 2015 höjdes säkerhetshöjande åtgärder med 7 miljoner och 10 miljoner anslogs till flyktingarbete, under 2016 anslogs 2.5 miljoner till flyktingarbete, 2018 flyttas 10 miljoner kronor gällande säkerhetshöjande åtgärder från myndigheten):

År	2014	2015	2016	2017	2018
Belopp (tusen kr)	77 662	102 092	94 394	91 913	81 919

6.1.1 Organisationsbidrag

För trossamfunden och deras församlingar är det av vikt att kunna påräkna ett grundläggande stöd för finansiering av löpande kostnader vilket organisationsbidraget möjliggör. Fördelningsprinciperna för bidraget har utformats så att bidraget skall medverka till att ge en långsiktighet och stabilitet i församlingarnas verksamhet.

Under de senaste åren har ett nytt mönster framträtt bland trossamfunden. Även om medlemsantalet i stort sett är stabilt grundar många samfund, främst i Sverige nyetablerade, som finns i storstadsområdena nya församlingar ute i landet samtidigt som de lite äldre svenska samfundet står inför nya utmaningar när det gäller strukturer och samverkan. Båda dessa tendenser kräver en långsiktighet i det nya man bygger upp för att möta människors behov och finnas på platser dit människor mer eller mindre frivilligt flyttar. Därtill har flera samfund nu efter flera år i Sverige nått en sådan stabilitet och livskraft att de blivit statsbidragsberättigade genom regeringsbeslut eller genom medlemskap i något av samverkansorganen som nämns i förordningen. Flera samfund som inte än har sökt hos regeringen att bli statsbidragsberättigade står i kontakt med SST och en del kommer med stor sannolikhet att ansöka. Utöver att detta innebär en ökad arbetsinsats för kansliet när det gäller att administrera fler statsbidragsmottagare innebär det samtidigt att organisationsbidraget till enskilda trossamfund sjunker då fler skall dela på kakan om inte bidraget höjs.

Bidragsutvecklingen för organisationsbidraget har varit följande:

År	Fördelat till trossamfund och församlingar som organisationsbidrag	Antal betjä-nade	Bidrag per betjänad i kronor
2009 ☒	40 650 000	753 952	53,99
2010 ☒	40 650 000	761 538	53,38
2011 ☒	40 650 000	754 525	53,87
2012 ☒	49 340 000	749 271	65,18
2013 ☒	49 357 000	757 831	65,12
2014 ☒	49 407 000	749 865	66,07
2015 ☒	57 162 000	735 088	75,67
2016 ☒	56 742 620	761 584	74,51
2017	56 923 000	792 904	71,53
2018 ☒☒	57 769 000	819 443	70,30

☒ 500.000 kr har också årligen utbetalats till de nordiska kyrkorna. Från och med 2017 behandlas de nordiska kyrkorna på samma sätt som övriga.

☒☒ 1 miljon kronor har intecknats från anslagsbehållningen för att sänkningen per betjänad inte skulle bli för stor.

Vissa trossamfund har hjälp av staten med uppbörd av avgifter. Kostnaden för detta har redu-

cerat statsbidragen. För att få en bättre jämförelse mellan åren har kostnadsreducering inte skett i ovanstående tabell.

SST anser att det är av största vikt att organisationsbidraget utvecklas positivt. Utöver de nya mönster och behov som nämnts ovan är det organisationsbidraget som ger trossamfunden den största möjligheten att långsiktigt planera och prioritera sin verksamhet. Statsbidraget per betjänad ligger i år på 70,30 kr vilken är en sänkning med cirka 1,20 kr jämfört med 2017. Jämför man med 2015 så är sänkningen 5,35 kr per betjänad. För att möta framtida behov och de utmaningar som nämnts behöver det totala organisationsbidraget höjas med minst 20%.

6.1.2 Sammanfattning, Organisationsbidrag

SST bedömer att organisationsbidraget behöver höjas med 12 000 000 kr.

6.2 Verksamhetsbidrag

6.2.1 Bidrag till teologisk utbildning vid angivna högskolor/seminarier

Verksamhetsbidrag får beviljas för teologisk utbildning vid de i förordningen uppräknade teologiska högskolorna/seminarierna.

Den utbildning vid de teologiska högskolorna som finansieras genom andra former av statligt stöd har ej legat till grund för bidraget från SST.

Metodistkyrkans Nordiska Teologiska Seminarium har från och med mitten av 2008 sin verksamhet inom ramen för Teologiska Högskolan i Stockholm (THS). Den statsbidragsberättigade verksamheten på seminariet har därför upphört. Från och med 1 juli 2014 har den statsbidragsberättigade verksamheten vid Korteboskolan upphört i och med att pastorsutbildningen där nu ingår i den för Svenska Alliansmissionen, Pingst och Evangeliska frikyrkans gemensamma utbildning.

För 2018 har myndigheten fördelat 900 000 kr till de teologiska högskolorna och seminarierna. Under 2017 utvärderades fördelningsprinciperna för detta bidrag till teologisk utbildning i dialog med berörda utbildningsinstitutioner. Inget behov av att ändra fördelningsprincipen framkom.

6.2.2 Bidrag till andlig vård inom sjukvården

Med begreppet andlig vård inom sjukvården avses arbete som trossamfunden bidrar med på sjukhusen till stöd för patienter, närstående och personal. Hälso- och sjukvårdslagen uttrycker att: *”Målet med hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet...”* (2017:30 kap. 3 §1). Den principen av likabehandling inom sjukvården innebär bland annat att landsting/regioner betonar att en god vård ska utgå från individens hela situation. Den andliga vården i sjukvården grundar sig i det som dessa formuleringar uttrycker och är en resurs för var och en som frågar efter stöd av det slaget på sjukhusen. Breddningen av trossamfund med tjänster inom den andliga vården som skett de senaste 10 - 15 åren är av största vikt. Den har inneburit ökade möjligheter för enskilda att få kontakt med den trosriktning som man upplever sig stå närmast eller har traditionella band till under sjukhusvistelser. Trossamfundens normala verksamhet med besök hos medlemmar på sjukhus uppfattas som medlemsvård och omfattas inte av begreppet andlig vård.

Sjukhuskyrkan är benämningen för de kristna kyrkornas gemensamma arbete med andlig vård i sjukvården. Verksamhetsbidraget går till den del av Sjukhuskyrkan som relaterar till de bidragsberättigade trossamfundet, liksom till tjänster som inrättats av bidragsberättigade trossamfund som representerar andra religioner. Förutom bidrag till tjänster, utgår även bidrag för utbildning av medarbetare inom den andliga vården i sjukvården.

Bidrag utgår för sjukhuspastorer/präster/diakoner, ordenssystrar, sjukhusimamer, samt muslimska och buddhistiska koordinatörer. Tjänsterna är alltid kopplade till betydande egeninsatser från församlingarna. För den kristna delen av arbetet innebär det som regel att lokala församlingar står för cirka 60 - 70 % av kostnaderna för tjänsterna med hjälp av insamlade medel. I siffror räknat innebär det drygt 11 500 000 kronor under år 2018. För de trossamfund som har koordinatörstjänster som grundmodell, utgörs egeninsatsen av de betydande ideella insatser som görs av personer från församlingarna som står till förfogande på kontaktlistor och som kallas in till sjukhusen. Detta gäller framför allt arbetet som de muslimska och buddhistiska församlingarna ansvarar för inom den andliga vården i sjukvården. Att bära egeninsatserna är en stor utmaning för församlingarna, vare sig det rör sig om pengar eller om ideella arbetsinsatser. Det innebär också att det krävs ett starkt engagemang från församlingarna, eftersom insatserna vid sjukhusen i huvudsak riktar sig till människor eller utgörs av uppdrag som inte har en direkt koppling till den egna församlingens verksamhet. Den andliga vården i sjukvården ska ses som en tjänst som församlingarna bidrar med in i samhället.

Under de cirka 15 år som bidragen till den andliga vården stod helt stilla fick detta följderna att flera tjänster drogs ner från att ha varit heltidstjänster till deltidstjänster. Den något större ökningen av bidraget för några år sedan innebär att en starkt stabilitet för tjänsterna. Åter framstår det dock alltmer tydligt att en årlig uppräknings av bidraget är helt nödvändig för att denna stabilitet ska kunna upprätthållas inte minst med tanke på avtalsenliga lönehöjningar. Att sysselsättningsgraden är stabil och inte minskas är bland annat avgörande för att beredskapen under kvällar och helger ska kunna upprätthållas. Det är av största betydelse eftersom det på en majoritet av sjukhus endast är personal inom den andliga vården inom sjukvården, av dem som arbetar med psykosocialt stöd på sjukhusen, som har beredskap under kvällar och helger. Innebörden i det är att det vid dessa tidpunkter i mycket hög grad är personal från den andliga vården som kallas in vid akuta lägen och vid olyckstillbud till stöd för patienter, anhöriga och personal.

Den betydande egeninsatsen är också ett hinder för flera av invandrarsamfundet att fortsätta utvecklingen av verksamheten inom den andliga vården i sjukvården, trots att bidragsnivån är hög i det initiala skedet av en tjänst. Det gäller även när egeninsatserna består av ideellt arbete utfört av personer från församlingarna som finns på koordinatörernas kontaktlistor. En styrka i att kunna kalla in personer på kontaktlistor vid behov är att man därmed har tillgång till personer med vana att kallas in till sjukhusen som representerar olika riktningar inom en religion, liksom olika språk och kulturella bakgrunder. En svaghet är att dessa personer som regel har arbeten som gör att de inte kan komma in till sjukhuset direkt när kallelsen sker. Mot bakgrund av detta har de muslimska riksorganisationerna under senare år omdisponerat medel för andlig vård för att möjliggöra att några av de 25 % koordinatörstjänsterna har kunnat omformas till sjukhusimamtjänster på halvtid. I ett första skede har det gällt Stockholm och Göteborg. Under år 2018 sker sannolikt en liknande förändring gällande tjänsten i Malmö, samtidigt som en ny koordinatörstjänst kunnat inrättas på Skånes Universitetssjukhus i Lund. Förändringen innebär en tydligare närvaro på sjukhusen och en större tillgänglighet. Att på detta sätt stärka den muslimska andliga vården i sjukvården är motiverat då erfarenheten är att man blir alltmer efterfrågade av patienter, deras närstående men även av personalen.

Utbildningsinsatser för medarbetare inom den andliga vården i sjukvården fortsätter vara ett prioriterat område. Detta efterfrågas av landstingen som förutsätter en god utbildning hos dem

som innehar tjänster inom andlig vård i sjukvården. Det ses även som en viktig del av kvalitetssäkringen för denna verksamhet.

Efterfrågan från personalens sida av tjänster från företrädare för den andliga vården i sjukvården, fortsätter att vara hög. Bland annat gäller det avlastningssamtal och utbildningstillfällen för personalgrupper, samt enskilda samtal. Personalen från den andliga vården i sjukvården ingår som regel också i sjukhusens PKL-team, liksom i sjukhusens etiska råd.

Den kristna delen av den andliga vården i sjukvården som berörs av bidragen förmedlade via myndigheten innefattar drygt 55 medarbetare. Buddhisterna har två koordinatörer på 40 % sysselsättningsgrad vardera och cirka 130 ideellt arbetande personer på kontaktlistorna. Inriktningen för den muslimska delen av arbetet är att från andra halvåret 2018 har sammanlagt 14 tjänster. Från sjukhus i olika delar av landet och från lokala församlingar kommer dock konkreta förfrågningar om tillsättning av ytterliga tjänster, då detta återspeglar tydliga behov.

För 2018 fördelas 10 000 000 kr som bidrag till andlig vård inom sjukvården.

En uppräknig av bidraget är angeläget. Dels för att möjliggöra förstärkningen av den muslimska andliga vården och dels för att säkerställa en fortsatt stabilitet kring tjänsterna som inkluderar löneökningar enligt avtalen, liksom en fortsatt prioritering av utbildningsinsatser.

För år 2019 föreslås därför en uppräknig med 500 000 kronor.

6.2.3 Sammanfattning, Verksamhetsbidrag

SST bedömer att verksamhetsbidrag behöver höjas med 500 000 kr.

6.3 Projektbidrag

6.3.1 Lokalbidrag

Lokalbidrag får enligt förordningen beviljas för att skaffa lokaler genom nybyggnad eller köp, bygga om eller rusta upp församlingens lokaler, anpassa församlingens lokaler till personer med funktionsnedsättning samt förbättra säkerheten i församlingens lokaler.

Anslaget för lokalbidrag beskars kraftigt 1997 till storleksordningen 2 000 000 kr. Riksdagen framhöll då att det var en tillfällig sänkning av bidraget. SST beslutade i den situationen att endast utlysa bidrag till anpassning av gudstjänstlokaler till personer med funktionsnedsättning. I budgetpropositionen för 2013 återinförs ett lokalbidrag på 1997 års nivå, alltså en höjning med 10 000 000 kr. I år 2014 budgetproposition fanns en extra satsning på lokalbidrag med 1.5 miljoner vilket gjorde den sammanlagda summan för 2014 blev 13.5 miljoner att fördela. År 2015 fanns ett lokalbidrag på 23 miljoner varav 10 miljoner var öronmärkta för säkerhetshöjande åtgärder. Av dessa fick högst 700 000 kr användas till utbildningsinsatser rörande säkerhet. För 2016 var summan 8 miljoner för säkerhetshöjande åtgärder, inkl 700 000 kr för utbildningsinsatser rörande säkerhet. För 2018 är projektbidraget neddraget med 10 miljoner kronor i och med att bidrag till säkerhetshöjande åtgärder kommer att under året flyttas till annan myndighet och få en förordning som är mer inkluderande än vad som hittills varit möjligt.

Vid ansökningstidens slut år 2017 hade 52 ansökningar om *lokalbidrag*, till ett projektvärde på 285 159 391 kr kommit in. Antalet ansökningar för *bidrag till anpassning av lokaler för personer med funktionsnedsättning* hade 51 ansökningar inkommit, till ett projektvärde på 14 168 614 kr. Totalt inkom alltså mer än 100 ansökningar vad gäller lokaler. Eftersom bidrag

inte kunde sökas under 2016 var det förväntat att antalet ansökningar skulle öka. Beloppet som är nästan 300 miljoner tillsammans, är astronomiskt i relation till de 12 miljoner myndigheten hade att fördela till detta. Årets ansökningstid går ut i slutet av mars. Ett antal ansökningar har redan inkommit och vi får dagligen samtal från många församlingar som redan nu förbereder sina ansökningar noga i hopp om att kunna beviljas viss hjälp att få funktionella lokaler för ett aktivt och inkluderande församlingsliv för alla betjänade.

Kyrkobyggnadens betydelse har belysts i flera utredningar under 1990-talet. I 1993 års samlingslokalutrednings betänkande, *Mycket Under Samma Tak*, SOU 1994:32 som speciellt behandlar bidragen från SST, framhålls att behovet av gudstjänstlokaler är grundläggande för trossamfundet. I utredningen som till stor del fortfarande är aktuell betonas invandrarsamfundens behov av gudstjänstlokaler vid etablering på nya orter och vid konsolidering av församlingar, anpassning av gudstjänstlokaler till personer med funktionsnedsättning, samt frikyrkornas behov av genomgripande upprustning av sina gudstjänstlokaler.

År 2003 överlämnades utredningen *Allmänna samlingslokaler – demokrati, kultur, utveckling*, SOU 2003:118 till regeringen. SST har därefter yttrat sig över utredningen och framhåller då bl.a. behovet av olika typer av samlingslokaler och statligt stöd till lokaler. Särskilt framhålls att stödet till trossamfundens lokaler bör utvecklas.

Från och med år 2002 återinfördes ett statsbidrag till Svenska kyrkan för underhåll av kulturhistoriskt värdefull egendom. Något som inte gäller för andra trossamfund. Bidrag har tidigare lämnats ur den då statliga Kyrkofonden. För 2018 är bidraget 460 000 000 kr.

Ytterligare en bidragsgivare för lokaler är Allmänna arvsfonden. Under 2008 gjordes en utvärdering av Arvsfondens stöd till lokaler 1994 – 2006, *”Rum för idealism”*, (Arvsfonden november 2008). Stödet för lokaler var i början av perioden omfattande men minskade sedan drastiskt för att i slutet av perioden öka igen. Se sid. 3, 34 – 35.

Den 16 juni 2011 presenterade regeringen *”En strategi för genomförandet av funktionshinderpolitiken 2011 – 2016”*. Där framhålls att regeringen bland annat ska inrikta insatser på att ”samhället skall utformas så att personer med funktionsnedsättning i ökad utsträckning ges förutsättningar att leva självständigt och göra egna val” (sid 38) och ”för att de insatser som syftar till att ge människor med funktionsnedsättning stöd ska leda till full delaktighet i samhället måste arbetet präglas av att förbättra den fysiska tillgängligheten för människor” (sid 38). Denna inriktning och vilja som regeringen presenterar i strategin bör rimligen innebära en förstärkning av bidraget för anpassning av gudstjänstlokaler till personer med funktionsnedsättning. Nya lösningar angående anpassning har kommit under de senare åren, dock oftast kostsamma.

Behovet av bidrag för anpassning av lokaler till personer med funktionsnedsättning kvarstår vilket också motiverar en höjning av anslaget.

En ökning av lokalbidraget på minst 10 000 000 kr torde vara rimligt utifrån det stora behov som finns bland främst de så kallade invandrarsamfundet, nyetablerade trossamfund, när det gäller att bygga eller köpa egna lokaler för sin verksamhet. Till detta kommer också ett allmänt fortsatt behov av att anpassa lokaler för personer med funktionsnedsättning.

Då byggprojekten till största delen är skattepliktiga torde anslaget inte utgöra någon reell kostnad för staten. Arbetsgivaravgifter och moms på byggprojekten är inkomstkällor för staten vilka överstiger nivån på bidraget.

6.3.2 Etableringsbidrag

Projektbidrag för etablering kan lämnas till ett trossamfund eller en församling som huvudsakligen betjänar till landet invandrade trosbekännare.

Flera av de nyetablerade trossamfunden, speciellt de muslimska, har under de senaste åren etablerat verksamhet på nya platser i landet. Många av dessa nyetableringar är resultatet och konsekvensen av de många flyktingar som kommit till Sverige de senaste åren och bosatt sig utanför storstadsområdena. Nyetableringen fortsätter och etableringsbidraget ger församlingarna ekonomiska möjligheter för fortsatt etablering. Även andra trossamfund, framförallt kristna, har haft invandring från framför allt Irak, Egypten, Eritrea och Etiopien vilket ställer krav på etablering av ny verksamhet på nya orter. Detta gäller också Mandéer och Aleviter och i viss mån Sveriges Buddhistiska Samarbetsråd.

Inför år 2018 kom 84 ansökningar varav 64 stycken beviljades bidrag, 12 bordlagts för vidare beredning och 8 gets avslag. För år 2018 har därför 2 000 000 kr beviljats eller reserverats för ändamålet. För 2018 har storleken på etableringsbidraget sänkts från 30 000 kr till 25 000 kr för att så många som möjligt skall kunna få del av det.

SST bedömer bidraget som angeläget och föreslår därför en höjning på 250 000 kr för år 2019.

6.3.3. Bidrag för utbildning och fortbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner i Sverige

Projektbidrag får lämnas för utbildning och fortbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner i Sverige. Frågan om utbildning av funktionärer är aktuell inom de nyetablerade trossamfunden. Flertalet av dessa samfunds religiösa ledare kommer från annat land än Sverige och har oftast inte en svensk utbildning. Behovet av att utbilda ledare på akademisk nivå som vuxit upp i Sverige har framhållits av flera av dessa samfund. Rekryteringssvårigheter föreligger dock varför bidragsbehovet inte blir särskilt stort. För år 2018 har 250 000 anslagits till detta ändamål

Enligt SST:s tillämpningsföreskrifter kan också bidrag användas till kurser för funktionärer med administrativa eller organisatoriska uppgifter inom samfund/församling. Under senare år har detta skett med kassör och ordförande som målgrupp. Kurser som varit uppskattade och välbesökta. SST ser ett behov av att bredda dessa kurser till att omfatta grundläggande frågor rörande föreningskunskap, föreningsteknik och föreningars/församlingars relation till bland annat kommuner och kommunala organ. Under 2018 har dessa kurser kunnat genomföras med särskilt anslag från regeringen i och med att SST fick ett särskilt regeringsuppdrag kring detta.

Sammantaget beräknas behovet av medel för utbildning av funktionärer i trossamfund till 600 000 kr om inte pengar för utbildning av funktionärer ges till förvaltningsanslaget som angetts under p 5.4. Därför föreslås en ökning på 350 000 kr

6.3.4 Sammanfattning, Projektbidrag

SST bedömer att projektbidraget behöver höjas med 10 600 000 kr.

7. Investeringar

Bifogar fil från ESV med beräkningar. I filen framgår det att myndigheten önskar att dess låneram höjs från 26 000 kr till 200 000 kr. Anledningen är framtida behov på grund av att kansliet växer och behov av att investera i IT.

8. Beställningsbemyndigande

Anslag 9:2

tkr	Utfall	Prognos	Förslag	Beräknat	Beräknat	Beräk- nat/slutår
År	2017	2018	2019	2020	2021	2021
Ingående åtagande	14 340	16 833		46 000	46 000	23 000
Nya åtaganden	11 016					
Infriade åtaganden	8 523					
Utestående åtaganden vid årets slut	16 833	46 000	46 000	23 000	0	
Bemyndiganderam	46 000					
Matad bemyndiganderam	46 000					

Beloppen för infriade åtagande är endast indikativa och anger hur fördelningen av utgifterna har beräknats för respektive år.

Skälet till beställningsbemyndigande är att enligt SST:s tillämpningsföreskrifter har en församling möjlighet att disponera projektbidrag upp till två år efter beslut. Denna konstruktion gör att medel som beviljats ett visst år ibland inte rekvireras för än två budgetår senare. Att korta ner tiden är inte rimligt med tanke på att medlem ska bekosta strukturella förändringar som tar tid att genomföra. Vid större byggnation gäller det också att säkra hela finansieringen då det statliga bidraget enbart är en liten del av detta.

Stockholm den 28 februari 2018

Myndigheten för stöd till trossamfund

Åke Göransson
Direktör

Statistik 2015

Antal bidragsgrundande personer (betjänade) i trossamfund relaterade till SST per den 31 december 2016.

Trossamfund	Betjänade
Alevitiska Riksförbundet	4 545
Anglikanska kyrkan	2 600
Danska kyrkan i Sverige	329
Equmeniakyrkan	123 747
Estniska evang-lutherska kyrkan i Sverige	4 506
Evangeliska Fosterlandsstift	36 711
Evangeliska Frikyrkan	50 748
Frälsningsarmén	9 032
<i>ISR - Islamiska samarbetsrådet</i>	
- BIS, Bosniakiska islamiska förbundet	11 202
- FIFS, Förenade islamiska föreningar i Sv	30 747
- IFBS, Islamiska fatwabyrån i Sv	7 378
- IKUS, Islamiska kulturcenterunionen	17 311
- ISS, Islamiska shia samfunden	31 329
- SIF, Sv islamiska församlingarna	20 431
- SMF, Sv muslimska förbund	35 742
Isländska kyrkan i Sverige	262
Judiska centralrådet	8 316
Lettiska evang kyrk i Sve	1 289
Mandeiska Sabeiska samf.	7 690
Norska kyrkan i Sverige	2 103
<i>OÖKER - Ortodoxa och österländska kyrkors ekonomiska råd</i>	
- Antiokiska kyrkan	747
- Armeniska apostoliska kyrkan	4 414
- Bulgariska ort kyrkan	846
- Eritreanska ort Tewahdo kyrkan	8 603
- Etiopiska ort Tewahdo kyrkan	4 300
- Finska ort församlingen	664
- Georgiska ort kyrkan	270
- Grekisk ort metropolitdömet	22 275
- Koptiska ort kyrkan	4 750
- Makedonska ort kyrkan	6 797
- Rumänska ort kyrkan	7 092
- Ryska ort kyrkan, patriarkatet i Konstantinopel	3 390
- Ryska ort Moskva patriarkatet	Ej inkommit

- Serbisk ort kyrkan	23 535
- Svenska ort prostriet	2 143
- Syrisk ort patr ställföreträderskapet	21 036
- Syrisk ort ärkestiftet	26 553
- Österns assyriska kyrka	7 864
Pingströrelsen	114 140
Romersk-Katolska kyrkan	116 031
Sjundedags Adventistsamfundet	3 689
Svenska Alliansmissionen	20 473
Sveriges Buddhistiska samarbetsråd, SBS	9 055
Ungerska protestantiska samfundet	5 028
TOTALT	819 713

Bidragsgrundande person (Betjäнад) innebär medlem eller registrerade regelbundna deltagare i verksamhet som organiseras av trossamfundet.

Den statistik som redovisas för år 2016 av SST:s kansli och ett antal uppföljande besök för granskning av statistikunderlag hos ett antal trossamfund har gjorts av SST:s personal.

Fr.o.m. 2000 är Danska, Norska och Isländska kyrkorna i Sverige bidragsberättigade genom SST. Dessa kyrkor är i stor utsträckning "sjömanskyrkor". Från och med år 2015 redovisar även dessa sin statistik.

Equmeniakyrkan är den kyrka som Metodistkyrkan, Svenska Baptistsamfundet och Svenska Missionskyrkan tillsammans bildade år 2012, först dock under arbetsnamnet Trossamfundet Gemensam Framtid.

Sveriges Buddhistiska Samarbetsråd (SBS) består av 25 självständiga trossamfund av olika storlek vilka representerar de tre huvudinriktningarna inom buddhismen.